

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav anglofonních literatur a kultur
Anglická a americká literatura

Petr Onufer

Kánon anglofonních literatur v českém kontextu
The Canon of Anglophone Literatures in the Czech Context

Teze

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Martin Procházka, CSc.

2017

Přítomná práce se pokouší postihnout, jakým způsobem se utváří kánon anglofonní literatury v českém kontextu a co všechno se na tomto složitém procesu podílí. Ocitá se přitom v nepříliš probádaném terénu: jak konstatuji v úvodu práce, literárnímu kánonu se u nás v obecné rovině až na výjimky větší odborné pozornosti nedostává – a samotnému předmětu mého zkoumání, totiž utváření kánonu anglofonní literatury v českém kontextu, se v české anglistice dosud zevrubněji nevěnoval nikdo.

Pro takové zkoumání bylo ovšem nezbytné nejprve si vymezit vlastní předmět, totiž sám pojem *kánonu*: ten se totiž v posledních třech desetiletích ocitl v popředí zájmu literárních teoretiků, což vedlo k jeho rozmělnění: kánon se do značné míry stal termínem, který bylo lze použít téměř libovolně, dle intence toho kterého textu či autora; do konceptu kánonu se často projektovaly nesourodé či rovnou zcela protichůdné teze. Podobné terminologické libovůli se pokouším vyhnout. Abych se mohl dobrat vlastního vymezení kánonu, považuji nejprve za prospěšné detailněji vymezit pojem *hodnotového soudu*, na němž kánon stojí a bez něž není myslitelný. Hodnotový soud vnímám – ve shodě s pojetím, které razí John M. Ellis – „nikoli jako grandiózní závěr, k němuž všechno směřuje“, nýbrž jako „rychlé vodítko a východisko, jež musíme nechat za sebou, máme-li myslet precizněji“.

Médiem, jež s hodnotovými soudy pracuje a jež hodnotové soudy komunikuje, je mi pak literární kritika. Vztahu mezi hodnotovými soudy a literární kritikou se věnuji zevrubně, všímám si pojetí Rolanda Barthesa, Tzvetana Todorova, Northropa Frye, René Wellka, Harolda Blooma a dalších kritiků a teoretiků; na závěr svého výkladu konstatuji, že „přes veškerou svou problematičnost hodnotový soud vždy byl a stále zůstává jedním ze základních instrumentů literární kritiky“. Je přitom samozřejmé – jak ostatně také zdůrazňuji –, že literární kritika musí stavět i na dalších základech: fundovaný hodnotový soud není možný bez vědecké solidnosti, metodologické jistoty, kvalifikované interpretace atd., jinak se stává vlastní karikaturou, prázdným, subjektivním gestem, které výmluvně popisuje Northrop Frye (byť v domnění, že popisuje hodnotové soudy jako takové, nikoli jen jejich nefunkční podobu).

Od poukazu na fakt, že k základním funkcím literární kritiky patří „utváření kánonu, péče o kánon (ať už na sebe bere podobu obrany stávajícího kánonu, nebo jeho usilovného podvracení, případně snahy o jeho nahrazení kánonem zcela odlišným)“, pak postupuji k pojednání o samotném klíčovém termínu. Detailnější pozornost věnuji dvěma koncepcím kánonu, jež považuji za konsensuální a vyvážené (a vysoce relevantní pro mou vlastní práci), totiž pojetí M. H. Abramse a Franka Kermodea. Poté stručně shrnuji spory o kánon, které se vedly zejména v anglofonním prostředí od počátku 80. let (a dodnes zcela neustaly); zaměřuji se zejména na uzlové body oné bezbřehé debaty; představuji některé krajní, obrazoborecké

polohy (Robert Scholes, John Guillory), umírněné reformní snahy (Leslie Fiedler, Charles Altieri) a radikální obránce tradičního kánonu (Harold Bloom). Následně se z anglofonního prostředí přesouvám do českého kontextu a popisuji českou debatu o literárním kánonu – či spíše konstatuji, že v našem prostředí vlastně žádná větší debata neprobíhá. Namísto spekulací o důvodech tohoto stavu se pokouším ukázat, jakým způsobem je u nás recipována anglofonní literatura a jak se její recepce odráží v budování jejího literárního kánonu u nás. Upozorňuji na odlišnosti kánonu anglofonní literatury v jejím domácím a v cizím (tj. českém) prostředí a sumarizuji hlavní faktory v utváření českého kánonu anglofonní literatury: překlad, literární a akademické instituce (filologické obory, tj. katedry anglistiky, akademická i neakademická nakladatelství a literární časopisy), nakladatelské edice a antologie. V závěrečné části úvodu pak na příkladu z vlastní editorské a překladatelské praxe, totiž na antologii americké kritiky, již jsem sestavil v roce 2010, ukazuji, s jakými konkrétními problémy se musí vyrovnávat editor publikace s „kanonizující ambicí“ a jaké z nich plyne obecnější poučení.

Po úvodu, jenž se zabývá obecnějšími teoretickými východisky, následují tři prakticky laděné oddíly, v nichž předvádím vlastní pojetí literární kritiky. Literárněkritickými prostředky se tu snažím postihnout, jakým způsobem se pojednávání autoři zařazují do literárního kánonu, jak na kánon působí a jak kánon působí na ně. Texty těchto tří oddílů neřadím diachronně; naopak, sestupuji ve svých analýzách od novějších ke starším autorům, a snažím se tak mj. poukázat na skutečnost, že současný literární kánon i kontext tvoří jak dávní mrtví, tak dnešní živí (v duchu proslulého Eliotova konstatování z eseje „Tradice a individuální talent“ (1919): „Ale rozdíl mezi přítomností a minulostí spočívá v tom, že vědomí přítomnosti v sobě obsahuje vědomí minulosti, a to do takové míry a takovým způsobem, jakým si minulost nikdy nemůže uvědomovat sama sebe“).

Druhá část práce se zabývá především metakritickými otázkami. Literární kritiku v ní podrobuji stejnému zkoumání jako tzv. „tvůrčí psaní“, neboť jsem hluboce přesvědčen, že všechny tři literární druhy jsou rovnomocnými součástmi literatury – zcela v duchu proslulého Šaldova výroku z roku 1905: „Kritik tvoří stejně jako básník nebo jiný umělec. Rozdíl mezi nimi jest jen látkový: básník tvoří předem ze života a z přírody, kritik předem z umění a z kultury.“ (Vedle Šaldy cituji v této souvislosti Rolanda Barthesa, J. Hillise Millera, Harolda Blooma a Leslieho Fiedlera.) Nepokouším se tu přitom o nějaké ucelené, syntetické pojednání o soudobé anglofonní literární kritice (něco takového by výrazně přesahovalo možnosti této práce i schopnosti jejího autora), nýbrž o sérii kritických analýz, jež se snaží postihnout, jak fungují kritické metody a rétorické strategie pojednávaných autorů, jak jsou jejich texty argumentačně vystavěny, z jakých osobních či ideologických pozic vycházejí apod. Od těchto

konkrétních analýz se pak odrážím k obecnějším otázkám: jak se dané aspekty kritické tvorby projevují v soudobém kritickém diskursu, jaká paradigmata společně utvářejí, jak formují literární kánon. Konfrontuji přitom nejen jednotlivé kritické typy, skupiny a školy navzájem, ale také poměřuji jednotlivé kritiky jimi samými a analyzuji jejich psaní na základě jejich vlastních kritických požadavků a standardů. Zároveň se snažím mít na paměti, nakolik jsou ony požadavky a standardy nutně omezené a podmíněné, a z daného vědomí neustále vycházet.

Třetí část mé práce se zabývá soudobým kánonem americké prózy. Zkoumám v ní především to, jaké rysy prozaického díla jsou v americkém a českém kontextu vnímány jako kanonické, jak se uplatňují v genezi a recepci jednotlivých děl a jak se vztahují k celku díla toho kterého autora. Ukazuji přitom, že někdy stojí za pozornost i zdánlivě okrajové texty: jisté kvality dotyčného díla se v nich mohou ukázat ještě zřetelněji než v „nezpochybnitelně“ kanonických prózách. Při svých analýzách jednotlivých prozaických děl jsem si ovšem neustále vědom, že americký kánon americké literatury se rozhodně nekryje s českým kánonem americké literatury. Důvodů je celá řada – od těch evidentních, jako jsou společenské, historické a kulturní rozdíly mezi výchozí a zkoumanou kulturou, jazyková nekompatibilita či obtížná porovnatelnost tzv. „velké“ a „malé“ literatury, až po ty na první pohled méně patrné, jako jsou kupříkladu odlišná interpretační východiska, různá podoba a míra působení literární tradice či celkově jiné pojetí literární kultury. Stejně jako se liší literární a obecně kulturní kontext v obou zemích, liší se ovšem i hodnoty, jež v literatuře hledá a nachází tamní a zdejší čtenářská i odborná obec; jen obtížně srovnatelné jsou i výchozí materiální a institucionální podmínky („literární provoz“) apod. Předkládám-li tedy ve svém výkladu vlastní soudy o tuzemské kanoničnosti pojednávaných amerických prozaiků, činím tak s vědomím obtíží, jež utváření kánonu překladové literatury nevyhnutelně provázejí a jimž se detailněji věnuji v úvodu práce.

V závěrečné části věnované utváření kánonu americké poezie v českém kontextu se zaměřuji především na obecnější principy recepce americké poezie v českém kontextu a na konkrétních příkladech sleduji, jak se formují překladatelská, editorská, nakladatelská a literárněhistorická východiska a jak se následně projevují v utváření českého kánonu americké poezie. Větší pozornost se zde tak logicky upírá na povýtce technické záležitosti literárního provozu, včetně těch zdánlivě marginálních a zhusta opomíjených. Zvláště se v tomto ohledu věnuji především ne-vlastním, ne-autorským doprovodným textům a komentářům díla, jež jsou s dílem vydávány, tedy tomu, čemu Gérard Genette říká „paratexty“: doslovy, předmluvy, ediční poznámky, doprovodné texty či anotace na obálce, poznámky překladatele atd. Dopad těchto paratextů je totiž mnohem větší, než se obecně soudí; právě ony někdy – navzdory své „nenápadnosti“, nebo snad právě díky ní – zcela zásadně ovlivňují recepci textu, který

doprovázejí. Americká poezie dnes v českých překladech vychází především v komentovaných výborech; jejich paratexty pak bývají pro mnoho čtenářů vodítkem pro čtení, pro interpretaci vlastního díla. Samy jsou přitom kritickými výkony, a jako k takovým je k nim nutno přistupovat: dozvídáme se z nich mnohé nejen o díle, k němuž jsou připojeny, ale i o záměrech a schopnostech jejich původců, tj. editorů, textových kritiků, redaktorů, překladatelů atd. Při pozorné analýze lze z paratextů vyčíst i leccos, co mělo zůstat čtenářům utajeno: objevíme vnitřní rozpory, krátká spojení, idiosynkrazie apod. Zkrátka a dobře, v paratextech toho často bývá skryto víc, než se na první pohled zdá, a vyplatí se jim věnovat soustředěnou pozornost. Daní za toto praktické zaměření poslední části práce je snad jistá přízemnost výkladu, až obsedantní důraz na všední, řemeslné otázky. Právě od řemesla, od příslovečné „drobné práce“, se však odvíjí i vrcholné podoby interpretační abstrakce; pokud vědecká práce vykazuje nedostatky na oné „nejnižší“ rovině, nemůže se myslím úspěšně dobrat „vyšších“ cílů.

Praktické zaměření se ostatně projevuje nejen v poslední části, ale v celé práci. Ve všech jejích jednotlivých částech usiluji o pozornost vůči konkrétnímu detailu, vůči interakci jednotlivých významových složek díla; snažím se začínat u konkrétních, hmatatelných faktů, často na úrovni věty, a teprve od nich se pomalu posouvat k celkové struktuře díla – ať už se „dílem“ myslí kritická esej, báseň či povídka, celá kniha nebo rovnou celé autorovo *oeuvre*. Kromě reflektovaných literárněkritických východisek je mi zde jistým korektivem vlastní překladatelská praxe: většinu autorů, o nichž v práci píši, jsem měl možnost poznat jako překladatel, přičemž jsem nashromáždil rozličné poznatky o jazykové, narativní i ideologické výstavbě jejich textů. Tyto poznatky zapojuji do svého výkladu a spojuji je s teoretickými východisky svých interpretací, v souladu s ryze praktickou orientací celé práce – a v souladu s praktickou podstatou samotného literárního kánonu.

Odborná činnost

1. Literárně publicistická a kritická činnost

Od roku 1996: Recenze a studie v literárních časopisech a společenských periodikách (viz výběrová bibliografie)

2. Překladatelská činnost

Od roku 1998: Umělecké a odborné překlady (viz výběrová bibliografie)

3. Redakční činnost

Od r. 2011: Vedoucí redaktor angloamerické literatury nakladatelství Argo

2009–2011: Šéfredaktor nakladatelství Plus, součásti společnosti Albatros Media a.s.

2007–2009: Vedoucí redaktor populárně-naučné literatury nakladatelství Albatros

Od roku 2007: Člen redakční rady literárního časopisu Revolver Revue

Od roku 2000: Externí redakční spolupráce s nakladatelstvími Argo, Albatros, Arbor Vitae, Bookman, Triáda, Rybka Publishers aj.

4. Pedagogická činnost

Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, Ústav anglistiky

Od r. 2013: Externí vyučující

2011–2013: Odborný asistent (americká literatura)

2011: Endowed Scholar-in-Residence: cyklus přednášek na Bishop's School, San Diego, USA

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Ústav anglistiky a amerikanistiky (Ústav anglofonních literatur a kultur)

2005–2006: Odborný asistent (americká literatura)

Vyšší odborná škola publicistiky, Opatovická 18, Praha 1.

2004–2007: Vedoucí katedry cizích jazyků

2000–2007: Interní učitel angličtiny a volitelných seminářů (moderní angloamerická literatura, umělecký a publicistický překlad, mediální angličtina)

Výběrová bibliografie

1. Knižní překlady

- DeLillo, Don. *Anděl Esmeralda*. Praha: Argo, 2015.
- Plathová, Sylvie. *Knížka o postelích*. Praha: Argo, 2015.
- Conrad, Joseph. *Poznámky o životě a literatuře*. Praha: Revolver Revue, 2014.
- O'Connorová, Flannery. „Greenleaf“. In *Všechno, co se povznáší, se musí setkat*. Praha: Argo, 2013.
- Quinn, Justin. „Doslov“. In James Joyce. *Dubliňané*. Přeložil Aloys Skoumal. Praha: Argo, 2012.
- Lovecraft, H. P. „Co přináší luna“; „Vyděděnec“. In *Měsíční močál. Sebrané spisy 2*. Praha: Plus, 2011.
- Nye, Robert. *Béowulf*. Praha: Plus, 2011 [s Martinem Pokorným].
- Lovecraft, H. P. „Vzpomínání na dr. Samuela Johnsona“. In *Hrobka. Sebrané spisy 1*. Praha: Plus, 2010.
- Onufer, Petr (ed.). *Před potopou. Vybrané kapitoly z americké literární kritiky*. Praha: Revolver Revue – Triáda, 2010.
- Faulkner, William. *Komáři*. 2. vydání, Praha: Rybka Publishers, 2010.
- Eagleton, Terry. *Úvod do literární teorie*. 2. vydání, Praha: Plus, 2010.
- Lagronová, Lenka: *Miriam*. In *Czech Plays: Seven New Works*. New York: Martin E. Segal Theatre Center, 2009.
- Iser, Wolfgang. *Jak se dělá teorie*. Praha: Karolinum, 2009.
- Kupetz, Joshua: „Rukopisný svitek a současná literární teorie“. In Jack Kerouac: *Na cestě*. Praha: Argo, 2009.
- Brázda, Pavel. *The Monster Waits, the Monster Has Time*. Praha: Edice Respekt, 2008.
- Král, David (ed.). *Evropský parlament: Na cestě k parlamentní demokracii v EU?* Praha: Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2008.
- Wilbur, Richard. *Věci tohoto světa*. Zblou: Opus, 2006.
- Chabon, Michael. *Modelový svět a jiné povídky*. Praha: Argo, 2006.
- Richardson, Matthew. *Knihy světových prvenství*. Praha: Albatros, 2006.
- Král, David (ed.). *Bulharsko, Rumunsko... a kdo dále?* Praha: Institut pro evropskou politiku EUROPEUM, 2007.
- Karlík, Viktor. *Hands of Poets*. Praha: Revolver Revue, 2005.
- Kerouac, Jack: *Andělé zoufalství*. Praha: Argo, 2005.

Eagleton, Terry. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda, 2005.

2. Studie, doslovy, články, recenze

„Hluk a vřava v srdci snu“. In William Faulkner. *Strom přání*. Přeložila Hana Zahradníková. Praha: Albatros, 2017.

„Mystérium jazyka, vyprávění a otevřeného konce“. In Don De Lillo. *Anděl Esmeralda*. Přeložil Petr Onufer. Praha: Argo, 2015.

„Ponětí o dobré službě“. In Joseph Conrad. *Poznámky o životě a literatuře*. Přeložil Petr Onufer. Praha: Revolver Revue, 2014.

„Existuje bílá magie a černá magie“: k románovému debutu Justina Torrese“. In Justin Torres. *My, zvířata*. Přeložila Olga Bártová. Praha: Argo, 2013.

„A Host of Angels“. In Ondřej Pilný – Mirka Horová (eds). *'Tis to Create and in Creating Live. Essays in Honour of Martin Procházka*. Praha: Faculty of Arts, Charles University, 2013.

„K novému výboru z Allena Ginsberga“. *Revolver Revue* č. 87, 2012.

„Joyceův Odysseus pohledem autora Pusté země“. *Revolver Revue* č. 86, 2012.

„Pro všechny čas, ne pro jednu dobu“, Lidové noviny, 17. 12. 2011

„Henry Roth a jeho mistrovský kus“. In Henry Roth. *Říkej tomu spánek*. Přeložil Martin Brát. Praha: Rybka Publishers, 2011.

„K esejistickému dílu Michaela Chabona“. *Revolver Revue* č. 84, 2011.

„Adios, králi Kerouaku“, Lidové noviny, 11. 6. 2011.

„Několik poznámek k výboru z americké literární kritiky“. In *Před potopou. Vybrané kapitoly z americké literární kritiky*. Praha: Revolver Revue – Triáda, 2010.

„Nad Faulknerem a jeho kubistickým románem“. In William Faulkner. *Komáři*. Přeložil Petr Onufer. Praha: Rybka Publishers, 2010.

„Mezi Salingerem, Fitzgeraldem a Rothem: románová prvotina Michaela Chabona“. In Michael Chabon. *Záhady Pittsburghu*. Přeložila Olga Bártová. Praha: Plus, 2010.

„Na okraj Conradovy eseje“. *Revolver Revue* č. 78, 2010.

„Poesie není ani náboženství, ani sociální inženýrství“. *Revolver Revue* č. 75, 2009.

„Cynicky pitvavý pohled Mary McCarthyové“. *Revolver Revue* č. 75, 2009.

„Ať ke mně ještě jednou přijde Neruda s nějakou povídkou malostranskou!“ In Jan Neruda. *Povídky malostranské*. Praha: Albatros, 2009.

„Překonaný Foerster?“. *Revolver Revue* č. 74, 2009.

„Potěšit básníka“. *Revolver Revue* č. 72, 2008.

„Na obranu logocentrismu“. *Revolver Revue* č. 70, 2008.

„I'll Take My Stand, 2007“. *Revolver Revue* č. 69, 2007.

„Bond a Zeman v jedné knize: *apologia pro domo sua?*“. *Revolver Revue* č. 69, 2007.

„Na okraj Greeneovy hamburské přednášky“. *Revolver Revue* č. 68, 2007

„Jak se ještě dělá báseň“. *Revolver Revue* č. 67, 2007.

„Wie ein Bursch aus Prerau sich ein Buch über amerikanische Poesie vorstellt“. *Revolver Revue* č. 66, 2007.

„Dobry kritik je ukaz daleko vzacnější než dobry básnik či dobry romanopisec.“ *Revolver Revue* č. 66, 2007.

„Držet si obtížnou balanc“. In Richard Wilbur. *Věci tohoto světa*. Přeložil Petr Onufer. Zblon: Opus, 2006.

„Na okraj doslovu s Terry Eagletonem“. *Revolver Revue* č. 62, 2006.

„Podhoretz a Mailer o beat generation: dvě různé reklamy na sebe sama“. *Revolver Revue* č. 61, 2005.

„Ten příšerný Terry Eagleton: ideologická kritika versus *common sense*“. In Terry Eagleton. *Úvod do literární teorie*. Přeložil Petr Onufer. Praha: Triáda, 2005.

„V říjnu se mi vždycky daří“. In Jack Kerouac. *Andělé zoufalství*. Přeložil Petr Onufer, Praha: Argo, 2005.

„Nenápadný Sacvan Bercovitch“. *Revolver Revue* č. 60, 2005.

„Celou věc nadsazují, ovšem: k dílu Cleantha Brookse“. *Revolver Revue* č. 58, 2005.

„Five Czech Poets“. *Poetry Miscellany*, Spring 2004.

„Kritické tázání se neprovozuje pomocí orákula: nad dílem W. K. Wimsatta“. *Revolver Revue* č. 55, 2004.

„Plathová na čtvero způsobů“. *Kritická Příloha Revolver Revue* č. 26, 2003.

„Kdo je Leslie Fiedler?“. *Souvislosti* č. 1, 2003.

„Objevily se četné teoretické, metodologické i meritorní problémy“. *Kritická Příloha Revolver Revue* č. 25, 2003.

„Ztracený modelový svět Michaela Chabona“. *Revolver Revue* č. 51, 2003.

„Onufrius: úporně jiné psaní Jaromíra Zeminy“. *Souvislosti* č. 1, 2002.

„Střet zájmů“. *Souvislosti* č. 3–4, 2001.

„Tři překlady, tři doslovy, tři nakladatelství“. *Kritická Příloha Revolver Revue* č. 16, 2000.

„Bezvýchodná situace, brynda, šlamastika“. *Kritická Příloha Revolver Revue* č. 15, 1999.

„Poslední číslo revue Souvislosti“. *Literární noviny* č. 4, 1999.

„Hilského Shakespearovy Sonety“. *Kritická Příloha Revolver Revue* č. 13, 1999.

„Malamudova moderní moralita“. *Babylon* č. 6, 1998.

„Posmutnělá hledání Jacka Kerouaca“. *Nové knihy* č. 4, 1996.

3. Časopisecké překlady

Eliot, Thomas Stearns. „Odysseus, řád a mýtus“. *Revolver Revue* č. 86, 2012.

Conrad, Joseph. „Knihy“. *Revolver Revue* č. 78, 2010.

Tate, Allen. „Je literární kritika možná?“. *Revolver Revue* č. 76, 2009.

McCarthyová, Mary. „Překrásná Amerika“. *Revolver Revue* č. 75, 2009.

Foerster, Norman. „Estetický soud a etický soud“. *Revolver Revue* č. 74, 2009.

Vendlerová, Helen. „Funkce kritiky“. *Revolver Revue* č. 72, 2008.

Hyman, Stanley Edgar. „Pokusy o integraci“. *Souvislosti* č. 1, 2008.

Podhoretz, Norman. „Na obranu redaktorského řemesla“. *Revolver Revue* č. 70, 2008.

Ransom, John Crowe. „Kritika, a. s.“. *Revolver Revue* č. 69, 2007.

Greene, Graham. „Ctnost neloajálnosti“. *Revolver Revue* č. 68, 2007.

Fiedler, Leslie. „Román a Amerika“. *Souvislosti* č. 2, 2007.

Dickey, James. „Básník jde do sebe“. *Revolver Revue* č. 67, 2007.

Lowell, Robert. „O Hodině tchořů“. *Revolver Revue* č. 67, 2007.

Jarrell, Randall. „Věk kritiky“. *Revolver Revue* č. 66, 2007.

Crace, Jim. „Ďáblova spíž“. *Souvislosti* č.1, 2006.

„Slovo tendenční je pro mě poklona“ (S Terry Eagletonem hovoří Petr Onufer)“. *Revolver Revue* 62, 2006.

Stevens, Wallace. „O vztazích mezi poezií a malířstvím“. *Souvislosti* č. 2, 2005.

Podhoretz, Norman. „Ignorantští bohémové“. *Revolver Revue* 61, 2005.

Mailer, Norman. „Bílý černoch“. *Revolver Revue* 61, 2005.

Bercovitch, Sacvan. „Mýtus o Americe“. *Revolver Revue* č. 60, 2005.

Brooks, Cleanth. „Jazyk paradoxu“. *Revolver Revue* č. 58, 2005.

Wilbur, Richard. „Nemrtví a jiné básně“. *Souvislosti* č. 3, 2004.

Gunn, Thom. „Stopař“. *Souvislosti* č. 1, 2004.

Quinn, Justin. „Stopař Thoma Gunna“. *Souvislosti* č. 1, 2004.

Wimsatt, William K. – Beardsley, Monroe C. „Intencionální klam“. *Revolver Revue* č. 55, 2004.

Fiedler, Leslie. „Archetyp a signatura“; „Kdo to byl Leslie A. Fiedler?“. *Souvislosti* č. 1, 2003.

Chabon, Michael. „Admirálové“; „Nožik“. *Revolver Revue* č. 51, 2003.

Lewis, Tim. „Svatý rád“. *Souvislosti* č. 1, 2001.

Raineová, Kathleen. „Čára Všemohoucího“. *Souvislosti* č. 1, 1998.

4. Divadelní překlady

Smiles, Roy. *Kurt a Sid* [Slezské divadlo v Opavě, 2013].

Rapp, Adam. *Hodinová hra* [Divadlo Na zábradlí, 2008].

Eldridge, David. *Pod modrým nebem* [Divadlo Na zábradlí, 2005].

Lagronová, Lenka. *Miriam* [European Theatre Festival, New York, 2005].

Ljubková, Marta – Trpišovský, Lukáš – Kukučka, Martin. *Adam a Eva* [Švandovo divadlo, 2005].